

Fråga om en arbetstagare har rätt till ytterligare ersättning för intjänad arbetstidsförkortning och därvid bl.a. om det är visat att arbetsgivaren tillämpade sammanfallande intjänande- och uttagsår. Även fråga om arbetstagaren och förbundet avtalat bort rätten till ett eventuellt allmänt skadestånd.

Postadress
Box 2018
103 11 STOCKHOLM
Besöksadress
Stora Nygatan 2 A och B

Telefon
08-617 66 00
Telefax
08-617 66 15
kansliet@arbetsdomstolen.se
www.arbetsdomstolen.se

Expeditionstid
Måndag-fredag
09.00-12.00
13.00-15.00

ARBETSDOMSTOLENDOM
2015-05-27
StockholmDom nr 32/15
Mål nr A 113/14**KÄRANDE**

Unionen, 105 32 Stockholm

Ombud: förbundsjuristen Elisabet Ohlsson, Unionen, adress som ovan

SVARANDE

AB Lipac Liftar, 556405-6579, Missionsvägen 60-62, 167 33 Bromma

Ombud: jur.kand. Peter Landgren, Attorney Esq. AB, Biblioteksgatan 3, 5 tr.,
111 46 Stockholm**SAKEN**

skadestånd på grund av kollektivavtalsbrott m.m.

Bakgrund och yrkanden

AB Lipac Liftar (bolaget) har tecknat kollektivavtal med Unionen, s.k. häng-avtal, och är därigenom bundet av kollektivavtalet Allmänna anställningsvillkor Tjänstemannaavtalet 2012 mellan å ena sidan Sveriges Byggindustrier och å andra sidan Unionen, Sveriges Ingenjörer och Ledarna, nedan kollektivavtalet. M.O., som är medlem i Unionen (förbundet), var tidigare anställd hos bolaget.

Enligt kollektivavtalets bilaga 4 om arbetstidsförkortning har en tjänsteman som arbetat heltid under perioden 1 april–31 mars (intjänandeåret) rätt till arbetstidsförkortning med fem dagar påföljande år (uttagsåret). I bilaga 4 anges även att ledighet som inte tagits ut under aktuellt uttagsår betalas vid årets utgång ut i kontanter, med en lön per timme motsvarande mertidsersättning.

Den 19 december 2012 blev M.O. uppsagd på grund av arbetsbrist. Den dagen träffades ett avtal mellan bolaget och M.O. (decemberavtalet). Av avtalet framgår att M.O., med ett angivet undantag, var arbetsbefriad från och med den 22 december 2012 till uppsägningstidens utgång. I § 2 anges bl.a. följande.

- i) Den Anställda slutar sin anställning i Bolaget den 31 maj 2013.
- ii) Den Anställda erhåller lön och eventuellt övriga förmåner, enligt lag och avtal fram till och med den 31 maj 2013.
(...)
- iv) Den Anställda erhåller slutlön inklusive upplupen semesterlön den 25 juni 2013.
(...)
- viii) Förutom vad som stadgas i detta Avtal avstår och frånsäger sig den Anställda den eventuella rätten till alla andra krav gentemot Bolaget inklusive men ej begränsat till eventuell rätt till återanställning.

...

Avtalet anges ingånget mellan bolaget och M.O. och är undertecknat av ombudsmannen D.P. för M.O:s räkning och av P.L. för bolagets räkning. Under underskrifterna anges följande i avtalet.

Unionen har vidare inga krav på Bolaget i anledning av M.O:s upphörda anställning samt detta Avtal.

Mellan parterna har uppkommit tvist om M.O. erhållit den arbetstidsförkortning för intjänandeåret 2012/2013 som han haft rätt till enligt kollektivavtalet. Mellan parterna är också tvistigt om decemberavtalet innebär att M.O. och förbundet avstått från att göra gällande eventuella krav på allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott.

Tvisteförhandlingar har förevarit utan att parterna har kunnat enas.

Förbundet har väckt talan mot bolaget i Arbetsdomstolen och yrkat att bolaget ska förpliktas att

- till M.O. utge dels 4 319 kr avseende ersättning för arbetstidsförkortning, dels 20 000 kr i allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott, och
- till förbundet utge 50 000 kr i allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott.

Ränta enligt 6 § räntelagen har yrkats på lönebeloppet från den 25 juni 2013 och på de allmänna skadestånden från dagen för delgivning av stämning, den 2 juli 2014, allt till dess betalning sker.

Bolaget har bestritt yrkandena. Bolaget har vitsordat att ersättning för arbetstidsförkortning ska utgå med 179,94 kr per timme men inte vitsordat några belopp avseende allmänt skadestånd och anfört att om allmänt skadestånd ska utgå till M.O. och förbundet ska det jämkas till i första hand noll. Ränteberäkningarna har vitsordats.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Till utveckling av talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Förbundet

Bakgrund

M.O. anställdes hos bolaget år 2008. I december 2012 blev han uppsagd på grund av arbetsbrist. Bolaget och M.O. träffade i samband därmed ett avtal, decemberavtalet. Av avtalet framgår att M.O:s anställning skulle upphöra den sista maj 2013, att han skulle vara arbetsbefriad fram till dess och att slutlön, lön och övriga förmåner enligt lag och avtal, skulle betalas ut den 25 juni 2013.

När M.O. erhöll slutlön i juni 2013 fick han bl.a. ersättning för arbetstidsförkortning avseende 16 timmar.

Rätt till ytterligare ersättning för icke uttagen arbetstidsförkortning

Fem dagars arbetstidsförkortning motsvarar 40 timmar. M.O. tjänade in 40 timmar arbetstidsförkortning under intjänandeåret den 1 april 2012–31 mars 2013. Uttagsåret började alltså den 1 april 2013. Han tog inte ut någon arbetstidsförkortning under år 2013 då han enligt decemberavtalet var arbetsbefriad. Arbetstidsförkortningen har inte heller lagts ut.

Vid slutlönen betalade bolaget ut ersättning för endast 16 timmar arbetstidsförkortning, i stället för de 40 timmar som han hade rätt till enligt kollektivavtalet. M.O. har därmed rätt till ersättning för ytterligare 24 timmar. Ersättningen ska betalas ut i kontanter, med en lön motsvarande mertidsersättning, i detta fall 179,94 kr per timme vilket blir sammanlagt 4 319 kr.

De 16 timmar som han fick betalt för ersattes med för lågt belopp. Bolaget utgav ersättning med timme för timme och inte med mertidsersättning, på sätt som framgår av kollektivavtalet. M.O. hade därför rätt till ersättning med ytterligare 576 kr. Detta belopp har betalats under processens gång, den 25 mars 2015.

Inget avtal om eller tillämpning av sammanfallande intjänande- och uttagsår

Bolaget har hävdats att bolaget tillämpat en ordning med sammanfallande intjänande- och uttagsår och att avtal om detta ingåtts med M.O. Detta är felaktigt. Bolaget har inte haft någon sådan tillämpning och har inte träffat någon överenskommelse eller fört någon diskussion med M.O. om en sådan förläggning av arbetstidsförkortningen.

Bolaget har ensidigt bestämt hur merparten av arbetstidsförkortningen skulle hanteras. Information till de anställda om det kommande årets förläggning skickades ut i slutet av varje år. Bolaget förlade arbetstidsförkortningen så att arbetstiden slutade klockan 12 dag före vissa helger – som trettondagsafton, skärtorsdagen, valborgsmässoafton, dag före Kristi Himmelfärdsdag och allhelgonafton – och därutöver så att hela klämdagen dagen efter Kristi Himmelfärdsdag var ledig. Informationen om förläggningen avsåg hela det kommande kalenderåret.

År 2012 lade bolaget på detta sätt ut 28 timmar, varav fyra timmar avsåg trettondagsafton den 5 januari. Resterande 24 timmar avsåg perioden den 5 april–31 december 2012. I informationen för det året angavs därutöver följande. ”För dig som varit anställd hela intjänandeåret (april-11–mars-12) tillkommer fr o m 1 april 2102: 12 timmar att tas ut enl ök med depåchef.”

År 2013, när M.O. var arbetsbefriad, förlade bolaget 24 timmar, varav fyra timmar avsåg skärtorsdagen den 28 mars. Resterande 20 timmar var förlagda till perioden den 30 april–31 december 2013. Även här gavs information om att den som varit anställd hela intjänandeåret (april-12–mars-13) hade tillkommande timmar från och med den 1 april 2013, i detta fall med 16 timmar. Därutöver angavs också att om det fanns outnyttjade timmar kvar den 31 mars 2013 så skulle dessa betalas ut med aprillönen 2013.

Motsvarande förläggning gällde även för år 2011.

Av informationen kan slutsatsen dras att bolaget följde kollektivavtalets regel om intjänandeår och efterföljande uttagsår.

I lönebeskeden redovisades inte de timmar som bolaget förlade, däremot de timmar som arbetstagarna själva förfogade över. Lönebeskeden innehöll dock ingen information om vilket intjänandeår som timmarna avsåg. Bolagets lönehandläggare har i ett mejl till M.O. uppgett att intjänandeåret för dagar att tas ut under år 2013 var den 1 april 2012–31 mars 2013.

Kollektivavtalsbrott

Genom att inte betala ersättning för 24 timmar arbetstidsförkortning har bolaget brutit mot kollektivavtalet.

Enligt kollektivavtalet ska den arbetstidsförkortning som inte tas ut ersättas kontant enligt reglerna om mertidsersättning. Ersättningen för de 16 timmar arbetstidsförkortning som bolaget betalade ut i samband med slutlönen följde inte avtalets bestämmelser om mertidsersättning, utan var 576 kr för låg. Bolaget bröt därmed vid utbetalningen mot kollektivavtalets regel om hur arbetstidsförkortningen ska ersättas. Den 25 mars 2015 betalade bolaget det resterande beloppet, varför det inte längre finns något ersättningskrav avseende detta belopp. Kollektivavtalsbrottet avseende den felaktigt gjorda utbetalningen i juni 2013 läks dock inte av utbetalningen i mars 2015, då bolaget brutit mot kollektivavtalet redan genom att utge ersättning med fel belopp vid utbetalningen i juni 2013.

Bolaget bröt alltså mot två bestämmelser i kollektivavtalet i samband med utbetalningen av slutlönen till M.O. Bolaget är för dessa brott skyldigt att betala allmänt skadestånd till både M.O. och förbundet.

Något skäl för jämkning av de allmänna skadestånden föreligger inte.

M.O. och förbundet har inte avtalat bort rätten till allmänt skadestånd

Decemberavtalet innebär inte att M.O. avstått från rätten att göra gällande skadestånd på grund av kollektivavtalsbrott. Frågan om ersättning för arbetstidsförkortning var inte uppe till diskussion mellan parterna då decemberavtalet ingicks. För det fall bolaget hade velat gardera sig mot att M.O. skulle komma med anspråk på allmänt skadestånd med anledning av lagstadgade eller avtalade ersättningar hade det varit möjligt att reglera det i avtalet. Decemberavtalet, punkt ii), har inte fullgjorts korrekt då M.O. inte erhållit de förmåner han enligt avtal haft rätt till, dvs. rätten till arbetstidsförkortning enligt kollektivavtalet.

Förbundet är inte part i decemberavtalet. Sista meningen i avtalet innebär i vart fall inte att förbundet avstått från rätt till allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott för det fall bolaget inte skulle fullfölja avtalet med M.O. på rätt sätt.

Sammanfattning av grunderna för talan

M.O. tjänade in 40 timmar arbetstidsförkortning under perioden den 1 april 2012–31 mars 2013. Han har inte tagit ut några av dessa timmar under uttagsåret som började den 1 april 2013 då han var arbetsbefriad fram till dess att anställningen upphörde den sista maj 2013. När slutlönen betalades ut i juni 2013 betalade bolaget ut ersättning för 16 timmar arbetstidsförkortning i stället för de 40 timmar som han hade rätt till enligt kollektivavtalet. Bolaget har inte avtalat eller tillämpat sammanfallande intjänande- och uttagsår. De resterande 24 timmarna har således inte heller lagts ut under år 2012. M.O. har därmed rätt till ersättning för 24 timmar arbetstidsförkortning.

Ersättningen för de 16 timmar arbetstidsförkortning som bolaget betalade ut i juni 2013 var för låg då timmarna inte ersattes med mertidsersättning på sätt som följer av kollektivavtalet. Bolaget har därigenom brutit mot kollektivavtalet. Bolaget har också brutit mot kollektivavtalet genom att inte betala ersättning för de 24 timmarna arbetstidsförkortning. För dessa brott är bolaget skyldigt att betala allmänt skadestånd till både M.O. och förbundet.

Varken M.O. eller förbundet har genom decemberavtalet avtalat bort rätten till allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott för det fall bolaget inte skulle fullfölja decemberavtalet med M.O. på rätt sätt.

Bolaget

Rätt ersättning har erlagts

Det s.k. hängavtal som bolaget tecknade år 2002 innebär att bolaget är skyldigt att tillämpa kollektivavtalets regler om fem dagar, 40 timmar, arbetstidsförkortning per år.

Av kollektivavtalet framgår att om det saknas fackklubb så kan överenskommelse om arbetstidsförkortningen träffas med enskild tjänsteman. Förbundet har ingen fackklubb hos bolaget. Bolaget har varje år avtalat med arbetstagarna om att uttagsår och intjänandeår ska vara detsamma. Bolaget har i slutet av varje år skickat ut ett förslag till arbetstagarna på förläggning av vissa av timmarna. De flesta arbetstagarna har inte reagerat på detta. Arbetstagarna får dock anses ha ingått ett avtal om arbetstidsförkortningens förläggning genom konkludent handlande i och med att de accepterat att ta ut ledighet i enlighet med bolagets anbud.

M.O. har fått ut sin under perioden den 1 april 2012–31 mars 2013 intjänade arbetstidsförkortning om 40 timmar genom 24 timmar i tiduttag – ledighet – och 16 timmar i kontant ersättning. M.O. har under det sammanfallande

intjänande- och uttagsåret den 1 april 2012–31 mars 2013 tagit ut 24 timmar i ledighet enligt följande; fyra timmar den 5 april, fyra timmar den 30 april, fyra timmar den 16 maj, åtta timmar den 18 maj och fyra timmar den 2 november. Därutöver har han ersatts kontant avseende 16 timmar, först med ett för lågt belopp i samband med slutlönen och därefter med resten under processen. I mars 2013 fick han också kontant ersättning för 12 timmar som han hade kvar i tidbanken efter att han tagit ut fyra timmar genom ledighet i april 2012.

M.O. har således varit ledig och fått betalt för sammanlagt 40 timmar och har därmed inte rätt till ytterligare ersättning.

Ingen rätt till allmänt skadestånd

Såväl M.O. som förbundet är parter i decemberavtalet. Avtalet innebär att varken M.O. eller förbundet har möjlighet att kräva allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott.

M.O. har på sätt som framgår av decemberavtalet rätt att kräva lön och andra förmåner som följer av lag och avtal. Han kan däremot inte kräva allmänt skadestånd för utebliven arbetstidsförkortning eftersom han genom decemberavtalet har av sagt sig alla andra krav på bolaget.

Inte heller förbundet har rätt till skadestånd vid ett eventuellt kollektivavtalsbrott. Förbundet har uttryckligen i avtalet angett att organisationen inte har några ”krav på bolaget i anledning av M.O:s upphörda anställning samt detta Avtal”.

För det fall domstolen inte finner att rätten till allmänt skadestånd är bortavtalad görs det gällande att skäl för jämkning föreligger.

Bolagets betalning med för lågt belopp om 576 kr har reparerats av bolaget. För det fall Arbetsdomstolen anser att den felaktiga betalningen i sig utgör ett kollektivavtalsbrott ska det allmänna skadeståndet jämkas till noll. Den bristande betalningen berodde på brister i bolagets löneprogram och har inte lett till någon nämnvärd skada för M.O. Inte heller har betalningen innehållits medvetet av bolaget.

Bolaget har varit i god tro vad gäller M.O:s accept av uttaget av arbetstidsförkortningen och han har först efter mångårig anställning framställt krav mot bolaget. Det saknas även kausalitet mellan kollektivavtalsbrottet och skadan.

Sammanfattning av grunderna för bestridandet

M.O. har inte rätt till ersättning för 24 timmar arbetstidsförkortning avseende perioden den 1 april 2012–31 mars 2013 då han fått ut dessa timmar genom att han varit ledig under år 2012.

Någon rätt till allmänt skadestånd föreligger inte eftersom M.O. och förbundet genom decemberavtalet avstått från att göra gällande krav på eventuellt allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott.

För det fall allmänt skadestånd ska utgå ska skadeståndet jämkas till noll.

Domskäl

Tvisten

Enligt kollektivavtalet, som bolaget är bundet av, har en tjänsteman som arbetat heltid under perioden den 1 april–31 mars (intjänandeåret) rätt till arbetstidsförkortning om fem dagar påföljande år (uttagsåret). Parterna är överens om att fem dagar i aktuellt fall motsvarar 40 timmar.

M.O. blev uppsagd i december 2012 varvid han och bolaget, genom decemberavtalet, kom överens om att anställningen skulle upphöra den sista maj 2013 och att han skulle vara arbetsbefriad fram till dess. Vid utbetalning av slutlön i juni 2013 fick M.O. ersättning för 16 timmar arbetstidsförkortning. Mellan parterna är tvistigt om M.O. har rätt till kontant ersättning för ytterligare 24 timmar avseende intjänandeåret den 1 april 2012–31 mars 2013.

Mellan parterna är därutöver tvistigt om M.O. och förbundet genom decemberavtalet avstått från eventuell rätt till allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott och om så inte är fallet om det föreligger skäl att jämka ett eventuellt skadestånd.

Utredningen

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. På förbundets begäran har förhör under sanningsförsäkran hållits med M.O. samt vittnesförhör hållits med D.P., regional ombudsman vid förbundet. På bolagets begäran har förhör under sanningsförsäkran hållits med P.H., ställföreträdare för bolaget, och vittnesförhör hållits med M.C., driftsansvarig vid bolaget och B.J., f.d. löneansvarig hos bolaget.

Har M.O. rätt till ytterligare ersättning?

Mellan parterna är således tvistigt om M.O. har rätt till kontant ersättning för ytterligare 24 timmar arbetstidsförkortning, utöver de 16 timmar arbetstidsförkortning som han fick ersättning för i samband med slutlönen i juni 2013.

Parterna är överens om att M.O. under perioden april–november 2012 tog ut 24 timmar arbetstidsförkortning. Han var då ledig fyra timmar den 5 april, fyra timmar den 30 april, fyra timmar den 16 maj, åtta timmar den 18 maj och fyra timmar den 2 november. Frågan är om dessa timmar avsåg intjänandeåret den 1 april 2012–31 mars 2013 och att intjänandeår och

uttagsår således var sammanfallande eller om dessa timmar avsåg intjänandeåret 2011/2012.

Bolagets ståndpunkt är att bolaget och M.O. har avtalat, i vart fall konkludent, om att uttagsår och intjänandeår ska vara samma år vilket skulle innebära att de timmar som M.O. tog ut från och med april 2012 skulle hänföra sig till intjänandeåret 2012/2013.

Enligt förbundets mening har något avtal om att intjänandeår och uttagsår skulle vara sammanfallande inte träffats mellan M.O. och bolaget. Förbundet har vidare hävdats att bolaget inte heller tillämpat ett sådant system.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Det är ostridigt att det inte förelegat något skriftligt avtal om avvikande regler från de som kollektivavtalet stadgar, dvs. att år ett är intjänandeår och år två är uttagsår. Bolaget har inte heller gjort gällande att det träffats ett muntligt avtal med den innebörden, utan bolaget menar att M.O. genom konkludent handlande ingått ett sådant avtal då han accepterat att vara ledig vissa hel- och halvdagar i samband med röda dagar.

En första fråga är om bolaget över huvud taget tillämpat sammanfallande intjänande- och uttagsår. M.O. har berättat att han inte fått någon sådan information och att han inte heller förstått att så skulle ha varit fallet.

Bolaget har bl.a. åberopat en handling med rubriken ”Halv – och klämdagar för 2012”. Av den framgår vilka dagar under år 2012 arbetstagarna slutar klockan 12, dvs. arbetar halvdag, nämligen den 5 januari, den 5 april, den 30 april, den 16 maj och den 2 november. En dag anges som helt ledig, den 18 maj. Detta blir sammanlagt 28 timmar. I handlingen anges inte vilket intjänandeår dessa timmar hänföra sig till. Dessutom avser utläggningen kalenderåret 2012 och inte perioden från och med den 1 april det året. Däremot anges i slutet av handlingen följande. ”För dig som varit anställd hela intjänandeåret (april-11–mars-12) tillkommer fr o m 1 april 2012: 12 timmar att tas ut enl ökning med depåchef.” Den texten anger att i vart fall de timmar som arbetstagarna själva förfogar över från och med den 1 april 2012 avser intjänandeåret 2011/2012. Det framstår mot den bakgrunden som rimligt att anta att även de utlagda timmarna år 2012 avser det intjänandeåret. Sammantaget blir det fråga om 40 timmar, 28 utlagda timmar och 12 timmar att fritt disponera. Fem timmar utlagda i januari har vid en sådan tolkning dock lagts ut i förskott, dvs. före den 1 april det året.

I målet är ostridigt att M.O. i mars 2013 fått ersättning för 12 timmar arbetstidsförkortning. Dessa timmar bör vara de ovan angivna 12 timmarna från intjänandeåret 2011/2012 att tas ut under perioden den 1 april 2012–31 mars 2013. Då dessa inte tagits ut av M.O. har han i slutet av uttagsåret fått kontant ersättning i stället.

Av informationen för kalenderåret 2013 framgår följande. Halva dagar var utlagda den 28 mars, 30 april, 8 maj och den 1 november och hel dag den

10 maj, dvs. 24 timmar. I slutet av handlingen anges att från och med den 1 april 2013 tillkommer 16 timmar att själv förfoga över. Sammantaget blir det också 40 timmar.

Av informationen går det enligt Arbetsdomstolens mening inte att utläsa att utläggningen år 2012 eller år 2013 innebär fullt ut sammanfallande intjänande- och uttagsår.

De av bolaget åberopade lönespecifikationerna innehåller information om tidssaldo och därtill kopplad ”komtid” och arbetstidsförkortning. Inte heller dessa handlingar innehåller någon information om att intjänandeår och uttagsår är sammanfallande.

I ett mejl till M.O., den 24 juni 2013, anger bolagets tidigare lönehandläggare B.J. att alla som arbetat heltid under intjänandeåret (2012-04-01–2013-03-31) har tjänat in 40 timmar arbetstidsförkortning. Hon anger vidare att vissa av dessa timmar har lagts ut som halvdagar och som klämdag och att resterande 16 timmar har alla fått ta ut när de själva vill. De uppgifterna stämmer med vad som framgår i bolagets information om utlagda dagar år 2013. Dessa uppgifter talar alltså för att dagar som tjänats in 2012/2013 har lagts ut år 2013 och inte år 2012.

B.J. har även hörts på bolagets begäran. Hon har uppgett att hon formulerat handlingen ”Halv- och klämdagar för 2012” samt även iordningställt lönespecifikationerna. Hon har vidare berättat att bolaget försökte se till att intjänandeår och uttagsår inte var samma år. B.J:s uppgifter talar alltså emot bolagets påstående om sammanfallande intjänande- och uttagsår.

Med beaktande av vad B.J. uppgett och vad som framgår av åberopade handlingar gör Arbetsdomstolen bedömningen att bolaget inte har förmått visa att bolaget tillämpat, än mindre avtalat om, en ordning med sammanfallande intjänandeår och uttagsår. Det är därmed inte visat att den ledighet M.O. haft under år 2012, från och med den 1 april, avsåg intjänandeåret den 1 april 2012–31 mars 2013, som bolaget påstått. Det är således inte utrett att han fått ut 24 timmar ledigt avseende det intjänandeåret. M.O. har alltså rätt till ersättning för ytterligare 24 timmar arbetstidsförkortning. Om beloppet i sig råder inte tvist.

Har M.O. rätt till allmänt skadestånd?

Arbetsdomstolen har kommit fram till att bolaget, i strid med kollektivavtalet, inte betalat ersättning för 24 timmar arbetstidsförkortning. Bolaget har därutöver vid betalningen av slutlönen utgett ersättning för 16 timmar arbetstidsförkortning med ersättning motsvarande timme för timme i stället för med mertidersättning på sätt som anges i kollektivavtalet. Bolaget har alltså brutit mot kollektivavtalet i dessa två hänseenden.

Bolaget har dock gjort gällande att både förbundet och M.O. genom decemberavtalet avtalat bort rätten att göra gällande krav på t.ex. allmänt skadestånd för brott mot kollektivavtalet, vilket förbundet bestritt.

Arbetsdomstolen behandlar först påståendet såvitt avser M.O.

Enligt bolaget innebär vad som anges i decemberavtalet i punkten viii) att M.O. avstått från rätten till allmänt skadestånd. Där anges att ”förutom vad som stadgas i detta avtal avstår och fränsäger sig M.O. den eventuella rätten till alla andra krav gentemot bolaget inklusive men ej begränsat till eventuell rätt till återanställning”. Enligt förbundet innebär den skrivningen inte att M.O. av sagt sig rätten till allmänt skadestånd för det fall bolaget inte fullföljer sitt åtagande enligt punkten ii). Där anges att M.O. erhåller lön och eventuellt övriga förmåner, enligt lag och avtal, fram till och med den 31 maj 2013.

Decemberavtalet är undertecknat av P.L. för bolagets räkning och av ombudsmannen D.P. för M.O:s räkning. Det är ostridigt att M.O. inte var närvarande när avtalet framförhandlades och undertecknades. D.P. har dock uppgett att han under förhandlingarna var i kontakt med M.O. via mejl och telefon.

Ingen av parterna har gjort gällande att P.L. och D.P. närmare diskuterade vad de aktuella formuleringarna, punkterna ii) och viii), skulle innebära. D.P. har berättat att vad förbundet avsåg var att när bolaget fullföljt sina förpliktelser enligt decemberavtalet så skulle M.O. inte kunna framställa ytterligare krav. Enligt D.P. innebär det att avtalet inte skulle hindra M.O. från att kräva allmänt skadestånd för det fall bolaget inte fullföljde avtalet om rätt lön och andra förmåner fram till anställningens upphörande och därvid bröt mot kollektivavtalet.

Enligt Arbetsdomstolens mening ger utredningen inte stöd för att parterna var överens om att bestämmelserna skulle ha den innebörd som bolaget hävdade. Arbetsdomstolen får då tolka avtalets innebörd mot bakgrund av främst avtalets ordalydelse.

Parterna är överens om att formuleringen ”lön och eventuellt övriga förmåner, enligt lag och avtal” innefattar rätt till ersättning för arbetstidsförkortning. Enligt punkten viii) avstår och fränsäger sig den anställda den eventuella rätten till alla andra krav gentemot bolaget. Frågan är om ett krav på allmänt skadestånd är ett sådant annat krav. Orden lön och förmån talar

möjlig för att det, i nu aktuellt fall, är enbart den kontanta ersättningen för icke uttagen arbetstidsförkortning som avses. Å andra sidan följer den lönen, förmånen, av kollektivavtalet och kollektivavtalsbrott är följden om ersättningen i strid med decemberavtalet inte utges. Enligt Arbetsdomstolens mening är det inte klart att formuleringen ”alla andra krav” innefattar ett avstående från att göra gällande kollektivavtalsbrott för det fall rätt ersättning enligt punkten ii) inte skulle komma att erläggas.

Det är således varken genom avtalets ordalydelse eller vad som framkommit om vad som förevar när decemberavtalet träffades klarlagt att M.O. avsett att avstå från möjligheten att kräva allmänt skadestånd för det fall bolaget inte betalade ersättningar i enlighet med kollektivavtalet. Inte heller har omständigheterna varit sådana att bolaget har haft fog för att anta att M.O. hade en sådan avsikt.

Arbetsdomstolens sammanfattande bedömning är att bolaget inte visat att decemberavtalet innebär att M.O. avtalat bort rätten att kräva allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott i aktuellt fall.

Skadeståndets storlek

Arbetsdomstolens ställningstagande innebär att M.O. är berättigad till allmänt skadestånd för att bolaget, i strid med kollektivavtalet, inte utgett ersättning för 24 timmar arbetstidsförkortning och vid utbetalningen avseende 16 timmar arbetstidsförkortning inte tillämpat reglerna om mertidsersättning.

Arbetsdomstolen finner att det yrkade beloppet, 20 000 kr, är skäligt. Skäl för jämkning föreligger inte.

Har förbundet rätt till allmänt skadestånd?

Sista stycket i decemberavtalet har följande lydelse. ”Unionen har vidare inga krav på Bolaget i anledning av M.O:s upphörda anställning samt detta Avtal”.

Enligt bolaget innebär lydelsen att förbundet inte kan framställa något krav på allmänt skadestånd på grund av kollektivavtalsbrott, vilket förbundet bestritt. I första hand har förbundet gjort gällande att organisationen inte är part i avtalet.

I decemberavtalets inledning anges bolaget och M.O. som parter. Detta hindrar dock inte, enligt Arbetsdomstolens mening, att förbundet är part i avtalet såvitt avser just det åtagande som nu är föremål för tvist. Åtagandet är undertecknat med ”Unionen genom D.P.”.

Parterna är överens om att inte heller detta åtagande diskuterades närmare. Enligt Arbetsdomstolens mening ger utredningen inte stöd för att parterna var överens om att åtagandet skulle ha den innebörd som bolaget hävdade.

Arbetsdomstolen får då även i denna del tolka innebörden mot bakgrund av främst ordalydelsen.

I texten anges att förbundet inte har några krav mot bolaget med anledning dels av den upphörda anställningen, dels ”detta Avtal”. Bestämmelsen viii) som avser M.O. anger ”alla andra krav” till skillnad mot det nu aktuella åtagandet som alltså anger att förbundet inte har några krav mot bolaget i anledning av avtalet. Enligt Arbetsdomstolens mening kan den texten inte förstås på annat sätt än att förbundet avstår från alla krav med anledning av decemberavtalet, dvs. även för det fall bolaget inte fullgör sin skyldighet att utge förmåner enligt kollektivavtalet.

Arbetsdomstolens slutsats är alltså att förbundet avtalat bort rätten till eventuella krav på allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott, dvs. även för det fall bolaget inte skulle följa kollektivavtalets regler om arbetstidsförkortning. Förbundets talan om allmänt skadestånd till förbundet ska därmed avslås.

Rättegångskostnader

Arbetsdomstolens ställningstaganden innebär att förbundet vunnit talan såvitt avser ersättning och allmänt skadestånd till M.O., men förlorat sin talan om allmänt skadestånd för egen del.

Såvitt avser yrkade belopp har förbundet förlorat en betydligt större del än det vunnit. Den huvudsakliga tvistefrågan har dock avsett om M.O. har haft rätt till ytterligare ersättning för icke uttagen arbetstidsförkortning. Den frågan har förbundet vunnit. Arbetsdomstolen finner mot beaktande av dessa omständigheter att förbundet får anses ha vunnit tre fjärdedelar av processen och därmed bör tillerkännas en till hälften jämkad ersättning för rättegångskostnader.

Förbundet har yrkat ersättning med 260 860 kr, varav 255 750 kr för ombudsarvode. Arbetsdomstolen finner att förbundet får anses skäligen tillgodosett med ett ombudsarvode om 215 000 kr. Efter jämkning enligt ovan bestäms ersättningen till sammanlagt 110 055 kr.

Domslut

1. AB Lipac Liftar förpliktas att till M.O. betala 4 319 kr, med ränta enligt 6 § räntelagen från den 25 juni 2013 till dess betalning sker.
2. AB Lipac Liftar förpliktas att till M.O. betala 20 000 kr i allmänt skadestånd, med ränta enligt 6 § räntelagen från den 2 juli 2014 till dess betalning sker.
3. Unionens talan om allmänt skadestånd till Unionen avslås.

4. AB Lipac Liftar ska ersätta Unionen för rättegångskostnader med 110 055 kr, varav 107 500 kr för ombudsarvode, med ränta enligt 6 § räntelagen på det förstnämnda beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Cathrine Lilja Hansson, Inger Andersson, Berndt Molin, Jan-Peter Duker, Gösta Rehnstam, Ella Niia och Margareta Öhberg.
Enhälligt.

Rättssekreterare: Lotta Bodelius